

Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling 20/21

Klarebergsskolan år 7-9

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
2 Kort analys av fjolårets åtgärder.....	5
3 Undersöka och kartlägga.....	6
4 Främjande - målinriktat arbete med identifierade friskfaktorer.....	7
5 Förebyggande - målinriktat arbete med identifierade riskfaktorer.....	10
6 Om kränkning sker - skyldighet att anmäla kränkande behandling.....	12
7 Uppföljning av planens främjande - och förebyggande åtgärder.....	15
8 Utvärdering av arbetsprocessen.....	16
9 Bilaga 1 Aktuella lagar.....	17
10 Bilaga 2 De sju diskrimineringsgrunderna.....	18
11 Bilaga 3 Definition av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling.....	20
12 Bilaga 4 Nationella minoriteter.....	22

1 Inledning

Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling har sin utgångspunkt i skolans uppdrag.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhälle vilar på. Ingen elev ska diskrimineras, trakasseras eller kränkas. Skolors arbete mot diskriminering och kränkande behandling regleras i diskrimineringslagen och i 6 kap. skollagen. Varje skolform och fritidshemmet har en läroplan som anger utbildningens värdegrund och uppdrag. Samt anger mål och inriktning för utbildningen.

I Göteborgs Stads grundskolor gäller nolltolerans mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Alla elever ska garanteras en god utbildning i en trygg miljö. Göteborgs Stad har ett flertal program, planer och handlingsplaner som stödjer våra skolor med att säkerställa icke-diskriminering och icke-kränkning av våra elever. Gemensamt för detta är att de integreras i skolans demokrati- och värdegrundsuppdrag som är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete. [Göteborgs stads hemsida för mänskliga rättigheter](#)

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) har varje skola skyldighet att ta fram aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier, och enligt skollagen (2010:800) ska varje skola årligen upprätta en plan mot kränkande behandling. Skolor är därmed skyldiga att bedriva ett systematiskt förebyggande och främjande arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter och för att motverka diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling.

Skolans arbete med förebyggande och främjande åtgärder ska utgå från:

- **Undersök** om det finns risker för diskriminering eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter verksamheten.
- **Analysera** orsaker till upptäckta risker och hinder
- **Vidta** de förebyggande och främjande **åtgärder** som behövs.
- **Följ upp** och utvärdera arbetet.



Skolans förhållningssätt och vision

Så här vill vi ha det på vår skola	
Så här vill vi att vår värdegrund ska genomsyra den dagliga verksamheten:	Alla som befinner sig på skolan ska känna sig trygga och få möjlighet att utvecklas som individer. Ömsesidig respekt är en förutsättning för ett positivt lärandeklimat.
Delaktighet och ansvar	
Skol- och verksamhetsformer som omfattas av planen (förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem):	Grundskola
Ansvariga för planen:	Rektor
Planen gäller för perioden:	210101-211130
Elevernas delaktighet:	Genom trivselenkät och elevråd
Personalens delaktighet:	Genom samtal med representanter i trygghetsgrupp
Vårdnadshavarnas delaktighet:	Samtal på skolråd brukar ske och var inplanerat, men gick inte att genomföra p g a covid-19.

2 Kort analys av fjolårets åtgärder

Flera åtgärder har genomförts, men vi behöver fortsätta utveckla dem. Vi ser också behov av att involvera eleverna mer i arbetet. En del samtal som vi startat har vi i nuläget enbart haft i lärargruppen och fortsättning blir att ta samtalen vidare i elevgrupperna.

Vi ser fortsatt behov av att öka vuxennärvaron i korridorerna för att minska konflikter och förstörelse av lokalerna. Vi behöver också engagera eleverna i arbete mot skadegörelse.

3 Undersöka och kartlägga

Som grund för det förebyggande arbetet ska den egna verksamheten undersökas. Skolan behöver därför genomföra kartläggningar med hjälp av olika metoder för att upptäcka eventuella risker för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, kränkningar eller andra hinder för elevers lika rättigheter och möjligheter.

Kartläggningsmetoder

Följande kartläggningsmetoder har använts:

Sammanställning av anmälda kränkningsärenden

Trivselenkät till samtliga skolans elever

Dialog med elevråd

Dialog med personalgruppen

Resultat och analys av kartläggning

Våra kartläggningar har analyserats av skolans trygghetsgrupp med representanter från elevhälsan och lärarna.

Fördjupade samtal har förts med elevrådet kring vissa resultat som framkommit i kartläggningarna.

Analys kränkingsärenden: Flest kränkningar sker i åk 7 och minst i åk 9, men det är mindre skillnad i antal kränkingsärenden mellan olika årskurser än tidigare år. De flesta kränkningar är verbala och/eller fysiska. De flesta kränkningar är elev mot elev. Få kränkningar har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Något fler tjejer än killar har upplevt sig kränkta.

Analys trivselenkät: Resultatet sticker inte ut jämfört med tidigare år. Trygghet och studiero har ökat något. Otrygga platser är fortfarande främst omklädningsrum, korridorer och toaletter.

4 Främjande - målinriktat arbete med identifierade friskfaktorer

Syftet med skolans främjande arbete är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla elever och all skolpersonal, där alla elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det främjande arbetet pågår löpande och utan att något särskilt har hänt.

Främjande åtgärder

Friskfaktor	Vuxenstyrd gruppindelning och placering			
Mål	Trygghet och arbetsro i klassrummen			
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Grundskola				
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Ta upp i arbetslagen vid läsårsstart.	Arbetslagsledare	Vid läsårsstart		Vid läsårs slut på APT
Diskutera i ämneslagen vid läsårsstart.	Rektor	Vid läsårsstart		Vid läsårs slut på APT
Lyfta i planering av schemabrytande dagar.	Rektor	Vid behov		Vid läsårs slut på APT
Friskfaktor	Rastaktiviteter			
Mål	Öka trivsel och trygghet			
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Grundskola				
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Ordna rastmaterial och relationsskapande aktiviteter	Rektor	Löpande under året	Elevernas förslag tas tillvara	På elevråd, i trygghetsgrupp och arbetslag varje termin
Rastvärdsschema	Rektor	Vid schemaläggning		En månad efter terminsstart
Utveckla rastvärdskapet genom samtal i personal- och elevgruppen.	Rektor	Under vårterminen	Elevrådet får lämna synpunkter kring förväntningar på rastvärdarna	På elevråd och APT vid läsårs slut.
Friskfaktor	Årliga gemenskapsstärkande aktiviteter			
Mål	Stärka gemenskap och trivsel			
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Grundskola				
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Värdegrundsdag i uppstartsveckan	Arbetslagen	Vid läsårsstart	Delta i aktiviteter och samtal	Efter uppstartsdagarna
Paddling i Vättelefjäll i åk 8	Idrottslärarna	Vid läsårsstart	Delta i aktiviteten	Efter uppstartsdagarna

Diskutera fotbollsturneringen, hur vi får den aktiviteten gemenskapsstärkande.	Rektor	Under vårterminen	Samtal med eleverna på elevråd	Efter fotbollsturneringen
Friskfaktor				
Gemensam lektionsstruktur				
Mål				
Ökad trygghet och studiero				
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Grundskola				
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Utvärdera och utveckla Klarebergsmodellen	Rektor	Vid terminsstart	Utvärderingen av planen på elevråd i slutet av läsåret	Vid slutet av läsåret
Ta upp Klarebergsmodellen, vision och värderingar på APT och arbetslag vid läsårsstart	Rektor och arbetslagledarna	Läsårsstart		
Presentera Klarebergsmodellen, vision och värderingar i alla klasser.	Rektor och mentorerna	Vid terminsstart	Delta i samtal om vad det innebär	
Friskfaktor				
Mål				
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Friskfaktor				
Mål				
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Friskfaktor				
Mål				
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Åtgärder	Ansvarig	När	Elevers	När och i vilka

		genomförs åtgärden	delaktighet	forum följs åtgärden upp

5 Förebyggande - målinriktat arbete med identifierade riskfaktorer

Skolans förebyggande arbete handlar om att avvärja och åtgärda de risker man identifierat i verksamheten kring:

- diskriminering
- trakasserier
- sexuella trakasserier
- kränkande behandling
- hinder för lika rättigheter och möjligheter

Detta görs efter vad som kommit fram i resultat och analys av kartläggningen som genomförts.

Förebyggande åtgärder

Identifierad risk	Otrygga raster och platser			
Mål	Öka trivsel och trygghet			
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Grundskola				
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Identifiera otrygga platser genom elevråd	Kurator	Två gånger per termin	Diskutera otrygga platser och åtgärder på klassråd och elevråd.	Genom den årliga trivselenkäten till alla elever.
Arbeta för att få bås i omklädningsrummen	Rektor	Under vårterminen	Brev skrivs tillsammans med elevrådet	Genom den årliga trivselenkäten till alla elever.
Se över möblering och regler i naven.	Rektor/arbetslagen	Kontinuerligt vid behov	Elevernas förslag tas tillvara	På arbetslagsledarmöt en varje termin
Identifierad risk	Nedvärderande språkbruk			
Mål	Respektfullt bemötande bland elever och personal			
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Grundskola				
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevers delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Följa upp språkbrukssamtalen från hösten på APT. Leda samtal kring språkbruk i alla klasser utifrån arbetet på våra APT.	Rektor, kurator	Under läsåret	Samtal/aktiviteter i klasserna	APT och elevråd vid terminsslut.
Identifierad risk				

Mål				
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevens delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Identifierad risk				
Mål				
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevens delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp
Identifierad risk				
Mål				
Skol/verksamhetsform			Koppling till diskrimineringsgrund	
Åtgärder	Ansvarig	När genomförs åtgärden	Elevens delaktighet	När och i vilka forum följs åtgärden upp

6 Om kränkning sker - skyldighet att anmäla kränkande behandling

Skyldighet att anmäla kränkande behandling enligt skollagen 2010:800 kap 6.

Anmälan

När personal får kännedom om att en elev har eller upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska händelsen anmälas till rektorn. Personal ska även anmäla till rektorn vid kännedom om en händelse som är uppenbart kränkande. Detta gäller både om eleven upplever sig utsatt av elev eller vuxen.

Rektorn ska så fort som möjligt anmäla detta till huvudman.

Händelsen ska utredas innan personal eller rektor bedömer ifall händelsen är kränkande eller inte.

Utredning

Utredningen ska ske så fort som möjligt efter att anmälan är gjord. Alla som är inblandade i händelsen ska omfattas av utredningen. Hur omfattande utredningen ska vara beror på vad som har hänt.

Syftet med utredningen är att få tillräcklig information för att kunna bedöma om händelsen har varit kränkande behandling enligt skollagen och för att kunna vidta de åtgärder som behövs för att kränkande behandling ska upphöra.

Om utredningen kommer fram till att händelsen inte har varit kränkande behandling i skollagens mening avslutas ärendet.

Om skolan får flera signaler om att en elev är utsatt för kränkande behandling ska skolan utreda utifrån ett helhetsgrepp istället för att se varje händelse som separat.

Åtgärder

Om utredningen kommer fram till att eleven har utsatts för kränkande behandling i skollagens mening ska åtgärder vidtas till dess att kränkande behandling har upphört.

Uppföljning

Ärendet ska följas upp tills kränkande behandling har upphört. Om kränkande behandling inte har upphört ska befintliga eller nya åtgärder vidtas och följas upp.

Avslut

När kränkande behandling har upphört avslutas ärendet.

Digitalt system för hantering av upplevd kränkande behandling

Alla steg från anmälan till avslut hanteras i Göteborgs Stads digitala system för hantering av upplevd kränkande behandling. <https://goteborg.digitalfox.se/Login.aspx>

Huvudmannens uppföljning av kränkande behandling

Grundskoleförvaltningen sammanställer de anmälningar som kommit in från rektorer till huvudman. Sammanställningen behandlas i grundskolenämndens individutskott. Individutskottet använder sammanställningarna som underlag för eventuella åtgärder på huvudmannanivå.

Skolans rutiner

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Klf/mentor har ett särskilt ansvar att förebygga/upptäcka kränkningar i sin klass/grupp genom samtal med eleverna och regelbunden kontakt med hemmen.

Elevvårdsfrågor är prioriterade vid arbetslagsmötena.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Alla som arbetar på skolan är skyldiga att reagera och agera om man ser, misstänker eller får kännedom om att en elev har blivit eller anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling.

En anställd som upptäcker pågående trakasserier eller kränkningar ska genast ingripa. Då den akuta situationen åtgärdats följs nedanstående plan.

Om en elev anser sig ha blivit utsatt av andra elever följs nedanstående plan:

1. Händelsen anmäls till mentor, elevhälsoteam eller rektor.
2. Mottagaren av anmälan anmäler händelsen i grundskoleförvaltningens digitala plattform, DF respons.
3. Rektor informerar huvudmannen.
4. Rektor ansvarar för att utredning sker:
 - a) Mentorn, med stöd av annan personal, talar med den elev som kan ha blivit utsatt för att klargöra vad som hänt. Förklara att kränkningar inte får förekomma. Bestäm en tid för uppföljning, men klargör att eleven ska meddela mentor om något händer innan dess. Samtalet dokumenteras.
 - b) Mentorn, med stöd av annan personal, talar med den/de som kan ha utfört kränkningen för att klargöra vad som hänt. Om flera elever deltagit talar de vuxna med dem en och en. Samtalen dokumenteras.
 - c) Vårdnadshavare till inblandade elever informeras om vad som hänt.

Om det visar sig att trakasserier/kränkande behandling inte skett:

1. Rektor informeras om vad som skett och att inga åtgärder vidtagits. Rektor eller kurator avslutar ärendet.

Om det visar sig att trakasserier/kränkande behandling har skett:

1. Mentorn, med stöd av annan personal, förklarar för eleven som utfört kränkningen att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. Åtgärder vidtas. Bestäm en tid för uppföljning ca en vecka senare. Om flera elever deltagit talar de vuxna med dem en och en. Samtalen dokumenteras.
2. Rektor informeras om vad som skett och vilka åtgärder som vidtagits.
3. Eleverna hålls under uppsikt
4. Uppföljningssamtal med båda parter där vi kontrollerar att samtalen haft effekt. Föräldrarna meddelas om hur det gått. Eleverna hålls även fortsättningsvis under uppsikt. Samtalen dokumenteras.

Vid mycket allvarlig kränkning eller om inte första åtgärden hjälper, det vill säga kränkningarna fortsätter vidtar vi följande:

1. Den/de elever som kränker kallas tillsammans med vårdnadshavare till skolan för samtal med rektor och företrädare för elevhälsoteamet. En handlingsplan upprättas för att komma till rätta med problemet. Samtalet dokumenteras.
2. Handlingsplanen följs upp vid ett nytt möte.
3. Ytterligare åtgärder som kan tas till:
 - a) Tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skola eller avstängning enligt

skollagen.

b) Anmälan till polis och/eller individ- och familjeomsorg.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Alla som arbetar på skolan är skyldiga att reagera och agera om man ser, misstänker eller får kännedom om att en elev har blivit eller anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling.

Om en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling av en vuxen följs nedanstående plan:

1. Händelsen anmäls till mentor, elevvårdsteam eller annan vuxen på skolan som eleven har förtroende för.
2. Mottagaren av anmälan anmäler händelsen i grundskoleförvaltningens digitala plattform, DF respons.
3. Rektor informerar huvudmannen
4. Vårdnadshavare informeras. Ansvarig för att detta sker är rektor.
5. Rektor ansvarar för att utredning sker:
 - a) Samtal förs med samtliga berörda parter. Samtalen dokumenteras

Om det visar sig att trakasserier/kränkande behandling inte skett:

1. Rektor avslutar ärendet.

Om det visar sig att diskriminering/kränkande behandling har skett:

1. Rektor ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas. Åtgärderna dokumenteras.

Om allvarliga trakasserier eller kränkningar skett:

1. Rektor avgör, tillsammans med sin chef, om ärendet kräver disciplinära åtgärder.
2. Rektor informerar den anställde om rätten till fackligt stöd.
3. Rektor följer upp ärendet med elev och vårdnadshavare.
4. Rektor träffar regelbundet den personal som kränkt eleven och följer upp ärendet. Uppföljningen dokumenteras.
5. Utredning och åtgärder utvärderas och dokumenteras av rektor.

7 Uppföljning av planens främjande - och förebyggande åtgärder

Skolan ska kontinuerligt dokumentera och följa upp sitt arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Uppföljning

Främjande åtgärder	Resultat av åtgärden / insatsen	Analys av resultatet. Vad behöver vi arbeta vidare med?
Förebyggande åtgärder	Resultat av åtgärden / insatsen	Analys av resultatet. Vad behöver vi arbeta vidare med?

Slutsatser att ta med i kommande års plan

8 Utvärdering av arbetsprocessen

Bedömning hur arbetsprocessen har fungerat

- Grön = Valfungerande
- Gul = Delvis fungerande
- Röd = Ej fungerande

Bedömning av arbetsprocessen

Utvärdering av de olika faserna i arbetet	Skolans bedömning
Undersöka och kartlägga	
Analysera	
Åtgärda	
Följa upp	
Utvärdera	

Slutsatser att ta med i kommande års plan

9 Bilaga 1 Aktuella lagar

Diskrimineringslag (2008:567)

Enligt diskrimineringslag ska varje skola ha aktiva åtgärder mot diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier. Skolan ska dokumentera sitt arbete med aktiva åtgärder genom att systematiskt undersöka, analysera, åtgärda och följa upp skolans arbete. Dessa aktiva åtgärder ska dokumenteras löpande genom hela året. Skolan ska även dokumentera hur samverkan med elever, personal och vårdnadshavare har skett.

Skollag (2010:800)

Enligt skollag ska varje skola årligen upprätta en plan mot kränkande behandling av elever. Planen ska redogöra hur skolan arbetar förebyggande och förhindrade så att ingen elev kränks. Planen ska även innehålla en redogörelse för åtgärder från det föregående året och för det kommande året (6 kap 8 §).

Skollagens olika kapitel som behandlar värdegrund, elevhälsa, systematiskt kvalitetsarbete, inflytande, trygghet och studiero är också relevant lagstiftning i arbetet att motverka diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling.

FN:s konvention om barns rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) sätter barnets perspektiv i fokus. Den tar bland annat upp barnets rätt till inflytande utifrån mognad och om barns rätt att få göra sin röst hörd i frågor som berör barnet. Dessa rättigheter är utgångspunkten i skolans demokrati- och värdegrundsuppdrag.

10 Bilaga 2 De sju diskrimineringsgrunderna

Diskriminering äger rum när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. De sju diskrimineringsgrunderna är:

- Funktionsnedsättning
- Ålder
- Kön
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Sexuell läggning
- Etnicitet
- Religion eller annan trosuppfattning

Funktionsnedsättning. Varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en människas funktionsförmåga. De kan bero på skador eller sjukdomar, som fanns vid födseln, har uppstått senare eller förväntas uppstå. Funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre i olika situationer som till exempel allergier, dyslexi, hörsel och synskador med mera. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse, du är lika skyddad av lagen även om du har en mindre omfattande funktionsnedsättning.

Ålder. Med ålder menas uppnådd levnadslängd. Skydd mot åldersdiskriminering omfattar alla och gäller alltså även i skolan. En person kan bli diskriminerad eller trakasserad för att hen behandlas utifrån sin ålder istället för utifrån sin person eller kompetens. Grunden för åldersdiskriminering är allmänna föreställningar om hur unga respektive äldre är, vad de klarar av och vilka drivkrafter de har.

Kön. Med kön avses de juridiska könen kvinna eller man. Könsdiskriminering handlar om att kvinnor och män inte behandlas som individer. Villkoren styrs i stället av föreställningar om hur de förväntas vara och uppträda utifrån sin könsroll, exempelvis när det gäller fysisk styrka, tekniskt kunnande, socialt ansvarstagande etc. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar även personer som avser att ändra eller har ändrat sitt juridiska kön.

Könsoverskridande identitet eller uttryck. När någon inte identifierar sig som kvinna eller man, eller genom sin klädsel, kroppsspråk, beteende eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Sexuell läggning. Exempelvis homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Sexuell läggning omfattar en människas hela liv och kan handla om sådant som identitet, samlevnadsform och kärlek. Om heterosexualitet alltid anses vara det ”normala” och förväntade blir det en styrande norm, den så kallade heteronormen. Därmed blir det ”onormalt” eller ”konstigt” att vara homo- eller bisexuell. Heteronormen styr mer än vad vi tror när det gäller miljö och tilltal på skolan och i bemötande av barn och vårdnadshavare.

Etnicitet. När någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla har en etnisk tillhörighet. Alla kan därför bli utsatta för diskriminering. Var och en har rätt att definiera sin egen etniska tillhörighet. En person kan också ha flera etniska tillhörigheter, till exempel om föräldrarna har olika etnisk bakgrund. Nationella minoriteter är etniska minoriteter.

Religion eller annan trosuppfattning. Exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Begreppet annan trosuppfattning är kopplat till religiös åskådning. Politiska åskådningar och etiska eller filosofiska värderingar omfattas inte av begreppet annan trosuppfattning eftersom de inte har någon koppling till religion. I många religioner och trosuppfattningar bekänner eller bekräftar man sin tro genom handlingar. Lagen omfattar därför även de uttryck för tro som ingår i ens religion eller trosuppfattning som till exempel regler om kläder, bön, kost och så vidare.

11 Bilaga 3 Definition av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

Vad är direkt diskriminering?

Direkt diskriminering är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. Exempel på direkt diskriminering:

- En lärare hindrar en elev från att vara med på gymnastiken för att hon bär huvudduk (religion)
- En elev med dyslexi får inte stöd i undervisningen (funktionshinder)
- En skola tillåter inte samkönade par att gå tillsammans som par på skoldansen (sexuell läggning)

Vad är indirekt diskriminering?

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en generell bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Exempel på indirekt diskriminering

Alla elever serveras samma mat (elever med religion som förbjuder viss typ av mat diskrimineras)

Vad är bristande tillgänglighet?

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Exempel på åtgärder som kan krävas kan vara att ta bort trösklar eller att erbjuda hjälpmedel som eleven behöver för att kunna delta i utbildningen.

Vad är instruktion att diskriminera?

Instruktion att diskriminera är när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, exempelvis en anställd pedagog, att diskriminera någon annan. Instruktion att diskriminera kan ske både direkt och indirekt.

Vad är trakasserier?

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen (2008:567). Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon eller några av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning.

Exempel på trakasserier kan vara att någon hånar en elev för att han bär kippa eller kallar någon för *bög, hora, CP, mongo eller dampunge*.

Trakasserier kan också ge uttryck för förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Vad är sexuella trakasserier?

Trakasserier kan också vara av sexuell natur, då kallas de för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller ger närgångna blickar, ovälkomna komplimanger, inbjudningar, anspelningar eller jargong. Det gemensamma för trakasserier och sexuella trakasserier är att beteendet är oönskat och att det är den person som är utsatt som bestämmer om det är kränkande eller inte. De sexuella trakasserierna behöver inte ha koppling till diskrimineringsgrunderna för att anses som sexuella trakasserier. Sexuella trakasserier definieras i diskrimineringslagen.

Vad är kränkande behandling?

Arbetet mot kränkande behandling regleras i skollagen (2010:800, kap 6). Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet utan att vara diskriminering. Kränkningar kan, precis som diskriminering och trakasserier, ske både medvetet och omedvetet samt vid enstaka eller upprepade tillfällen.

Kränkande behandling kan vara:

- Verbalt: skällsord, förolämpningar och sprida rykten
- Socialt: utfrysning, miner och blickar
- Fysiskt: slag, knuffar oönskad beröring och förföljelse
- Text och bild: sms, mms, lappar, klotter, e-post, bloggar, video och chattsidor

Följande exempel kan uppfattas som kränkande behandling:

- Skolpersonal listar synligt så alla kan se de elever som inte lämnat in läxan eller som stör på lektionen
- En elev ger en annan elev en örfil
- Skolpersonal slår till en elev i affekt
- Skolpersonal påpekar en elevs vikt inför klassen
- Elev fotograferar klasskamrater i omklädningsrummet och lägger ut på sociala medier

Personen som utsätter någon annan för en kränkning behöver inte nödvändigtvis ha ont uppsåt eller mena något illa. Det räcker med att den som är utsatt känner ett obehag eller hot. Det är alltid personen som är utsatt som avgör vad som är en kränkning för just honom eller henne.

I fall av kränkande behandling, diskriminering och trakasserier på internet har skolan skyldighet att utreda om kränkningarna har koppling till skolan. Detta gäller även om kränkningar skett på elevernas fritid. Barn- och elevombudet övervakar tillsammans med Skolinspektionen den del av skollagen som gäller kränkande behandling.

Vad är repressalier?

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

12 Bilaga 4 Nationella minoriteter

Vad är de nationella minoriteterna?

I samband med diskrimineringsgrunderna etnicitet och religion är det viktigt att lyfta de fem erkända nationella minoriteterna judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Dessa grupper är etniska och/eller religiösa minoriteter och skyddas därmed även av diskrimineringslagen. Enligt FN:s definition är samerna dessutom urfolk. De historiska minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Gemensamt för minoritetsgrupperna är att de har befolkat Sverige under lång tid samt att de utgör grupper med en uttalad samhörighet. De har även en egen religiös, språklig eller kulturell tillhörighet och en vilja att behålla sin identitet. De nationella minoriteterna har under olika perioder varit utsatta, marginaliserade och kränkta. Det finns en mörk historia med bland annat rasbiologisk forskning, tvångsassimilering, tvångsflyttningar, tvångssteriliseringar samt barn som togs ifrån sina föräldrar när de började skolan och fick inte längre använda sitt eget språk och lära sin kultur. Än i dag har många barn som tillhör nationella minoriteter erfarenheter av diskriminering och trakasserier.

Enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk är kommunen ovillkorligt skyldig att informera vårdnadshavarna om de särskilda rättigheter som gäller i våra skolor för nationella minoritetsbarn. De särskilda rättigheterna innebär att det allmänna ska främja och skydda de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur och språk i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Enligt skollag ska en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna erbjudas modersmålsundervisning oavsett elevens umgängesspråk i hemmet, elevens förkunskaper i språket eller antal elever som vill läsa språket som modersmål.